

ליהודים היתה אורה

תחרות עבודה זרה מול "דת יהודית"

שורש שנאתו של המן – שנאת הדת

"וַיִּגִּדּוּ לְהָמָן לְרָאוֹת הַיַּעֲקֹבִי דָּבָר מֵרַדְכִּי כִּי הִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר הוּא יְהוּדִי"
(אסתר ג, ד).

הכתוב מגלה לנו, ששנאת המן למרדכי לא היתה מעצם ה"חוצפה" שמרדכי לא השתחוה לו. אלא שנאה מיוחדת עליו בלבד, בגלל זה שמרדכי היה "יהודי". ובביאור הדברים כתב הגר"א בפירושו וז"ל, "כי הגיד להם אשר הוא יהודי – ולפיכך היתה שנאתו עליו רב מאד, כי אין שנאה כשנאת הדת", עכ"ל. כלומר, שנאה פשוטה של כבוד וקנאה, אינה כלום ביחס לשנאת הדת. שנאת המן למרדכי היתה בגלל שהוא יהודי, ויהודי יש לו דת, יש לו תורה האומרת לו שאסור להשתחוות לעבודה זרה. ושנאת הדת, עולה על הכל.

וכן הוא אומר בהמשך הענין (פסוק ו): "וַיִּבְקֹשׁ הָמָן לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מְלָכוֹת וּפְנֵי הַגֵּר" א"ל, "כי אמרו לו שאינו כורע מחמת שהוא יהודי", עכ"ל.

יתר על כן, אנו מוצאים שכוונתו של המן בגזרותיו היתה לעקור את הדת, וכמו שכתב הגר"א עה"פ (פסוק ו) "ויבקש המן – פירוש לעקור הדת"^א. ובכן, מכיון שכל עיקר שנאתו של המן למרדכי – ולעמו – היתה על עסקי דת, אך טבעי הדבר, שאת חיצו השטנה שלו הפנה אל עבר היקר והקדוש, אל עבר "דת יהודית".

על מי גזר המן? כתיב: "וַיִּבְקֹשׁ הָמָן לְהַשְׁמִיד אֶת כָּל הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל מְלָכוֹת אֲחַשְׁוֶרֶשׁ עִם מְרַדְכִּי". ומי הם אלה הנקראים "עם מרדכי"? אומרים חז"ל (מגילה יג, ב): "אמר רבא, בתחילה במרדכי לבדו, ולבסוף בעם מרדכי – ומנו רבנן – ולבסוף בכל היהודים"^ב.

"עם מרדכי" מאן נינהו? רבנן! הם המה אשר עוררו את שנאתו של אותו רשע באופן כה נורא. וכל כך למה? כי רבנן המה "היהודים", ויהודי יש לו תורה, יהודי יש לו דת, המונעת אותו מלהשתחוות להמן. ואת זה לא היה המן מסוגל לסבול.

עבודתנו בעיקבתא דמשיחא – להיות "יהודים" הכופרים בעבודה זרה

מי הוא "יהודי" אמיתי?

מטו משמיה דמהרי"ל דיסקין זצ"ל, שאמר על הצרות הרבות שיהיו באחרית הימים, "מי שהוא 'עוהרליכער איד' ניצל". כששאלוהו, "ומי הוא 'עוהרליכער איד'?" ענה: "מי שהוא מובדל מהגויים". ללמדך שכן היא המידה: מי שמובדל מהגויים, הוא הוא ה"יהודי" הדבוק בדת האמת, בחיים האמיתיים, ובגויים לא יתחשב.

והנה, קבלה בידנו מהגר"ח מוולאזין בשם רבו הגר"א (כפי שמובא בספר אמונה והשגחה להגר"ש מלצן), כי כל סדרא ממשנה תורה מקביל למאה שנה מהאלף הששי, ופסוקי כל סדרא מרמזים על המאה המקבילה אליו. לפי החשבון הזה עולה, שהשנה הנוכחית מכוונת כנגד סוף פרשת נצבים וילך. ובכן, הבה נראה מה כתוב בפרשה (דברים לא, יט-כא):

אהרן היינעמאנן

ראש מכון, מכון תפארת

וַעֲתָה כָּתְבוּ לָכֶם אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת וְלַמָּדָה אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל שִׁמְיָהּ בְּפִיהֶם לְמַעַן תִּהְיֶה לִּי הַשִּׁירָה הַזֹּאת לְעֵד בְּבִנְיַי יִשְׂרָאֵל: כִּי אָבִיאֲנִי אֶל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי לְאֲבֹתַי וְזֶבֶת חֶלֶב וְדָבַשׁ וְאָכַל וְשָׂבַע וְדָשָׁן וּפְנָה אֶל אֱלֹהִים אֲחֵרִים וְעַבְדָּוּם וְנֶאֱצוּנִי וְהִפֵּר אֶת בְּרִיתִי: וְהָיָה כִּי תִמְצָאֻן אֹתוֹ רְעוֹת רַבּוֹת וְצָרוֹת וְעָנָתָה הַשִּׁירָה הַזֹּאת לִפְנֵי לֵעַד כִּי לֹא תִשְׁכַּח מִפִּי זִרְעוֹ כִּי יִדְעַתִּי אֶת יִצְרוֹ אֲשֶׁר הוּא עֹשֶׂה הַיּוֹם בְּטָרֶם אָבִיאֲנִי אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר נִשְׁבַּעְתִּי:

זהו הנסיון העקרי המיועד לדור האחרון לפני ביאת הגואל: הִיוּ "יהודים"! הישמרו לכם מעבודה זרה, אל תפנו אל אלהים אחרים! אל תעבדם, ואל תפרו את ברית! ובשכר זאת אביאכם אל "הארץ" אשר נשבעתי.

מידת ההשגה כפי ההשתדלות והעמל

כלל הוא בעבודת ה', שכפי רוב ההשתדלות והעמילות, תגדל ההשגה הבאה ממנה. וכמו שכתב המסילת ישרים (פרק א) ז"ל, "וכפי השיעור אשר כבש את יצרו ותאוותיו, ונתרחק מן המרחקים אותו מהטוב, ונשתדל לדבק בו, כן ישיגהו וישמח בו".

הענין האמור אינו יוצא מן הכלל הזה. אם ירצה האדם להבין ולהרגיש כראוי את השמחה העצומה של ימי הפורים, את ה"אורה ושמחה וששון ויקר", עליו לשים אל לבו את עבודתם של ישראל בימים ההם, ששבו בתשובה בלבב שלם ורוח נשברה, עד שנהיו "יהודים", נוצרי "דת יהודית", מרוחקים מכל דבר הקשור לעבודה זרה ולאורחות הגויים. וע"י עבודה זו דייקא, שברו איבי היהודים לשלוט בהם ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשנאייהם, זכו ל"קומו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם ועל כל הנלוים עליהם", ל"יום משתה ושמחה", יום של אהבת השי"ת וקבלת התורה. וע"י כתיב "וְהַיָּמִים הָאֵלֶּה נִזְכָּרִים וְנֶעֱשִׂים בְּכָל דּוֹר וָדוֹר, מִשְׁפָּחָהּ וּמִשְׁפָּחָהּ, מִדִּינָהּ וּמִדִּינָהּ, וְעִיר וָעִיר, וְיָמֵי הַפּוֹרִים הָאֵלֶּה, לֹא יַעֲבְרוּ מִתּוֹךְ הַיְּהוּדִים, וְזָכָרָם, לֹא יִסּוּף מִזֵּרְעָם".

אותו כלל נכון לא רק "בימים ההם", אלא גם "בזמן הזה". כפי השיעור שיתרחק האדם מן הגויים הטמאים ויבדל מהם, ויתדבק בכל נפשו בדת יהודית, כך יזכה לאושר של פנימיות נשמת ישראל, לאור הקדושה, ולטוב הרוחני שאי אפשר לנו לשער. [ואצל שלומי אמוני ישראל כבר אפשר לטעום ולהרגיש קצת ענין "כן ישיגהו וישמח בו" בימינו אלה, כשאורה של הגאולה כבר מבצבץ ועולה].

שמחת פורים

אמנם האור הזה, והשמחה הזו, לא יכנונו בלתי אל האיש אשר באמת בשם "יהודי" יכונה, וכמו שאמר הכותב "שמחה וששון ליהודים", ליהודים דייקא. "יהודי" הוא הכופר בעבודה זרה (כדאיתא במגילה יג, א), המתרחק מהבליהם של הגויים, והמתדבק בכל נימי נפשו בשפר נחלתו, תורתנו הקדושה "דת יהודית". לאיש הזה, ורק אליו, כוננה שמחה זו, ואין שם שמחה גדולה ומפארה הימנה.

א. ולהלן (פסוק יג) כתב ביתר פירוט: "שהמן רצה לעקור הכל, זהו להשמיד – אלו המצוות שהם כנגד הנשמה, להרוג – הוא הרוח הרוחני, לאבד – אפילו הגוף הגופני מן העולם" וכ"ע"י ש. הרי שיעקר מטרת המן היתה לבטל אותם מן המצוות.

ב. ובפ"י הגר"א כתב ז"ל, "והכל היה מפני 'עם מרדכי' דהיינו יהודים, שבשביל כך לא כרע מרדכי", עכ"ל.

ג. והיינו בבחינת "הארץ", הארץ הידועה המיועדת לנו, במלוא הקדושה ורום המעלה, ולא כמו קודם לכן, שחלק מישראל נמצאים על אדמתם, אבל בלי תואר "הארץ".